

Effects of parental styles on the development of the preschoolers' self-confidence¹

Anne-baba tutumlarının okulöncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi

Ayşe Günap²
Abdülkadir Kabadayı³

Abstract

The search was conducted in 3 schools in Aksaray. During the period of developing the questionnaire a wide literature scanning was done, after all an item pool consisting 75 items was formed by asking open-end questions to parents and individuals who are specialist on Guidance Psychology Centre. The questionnaire includes question groups to determine four different parental attitudes. Subtitles which are designed as parental attitudes are:

1. Authoritarian-Pressure Parental Attitude
2. Protective Parental Attitude
3. Apathetic Parental Attitude
4. Authoritative Parental Attitude

After a careful study, the item amount was increased to 60 so that each attitude could be formed with per 15 items. After that, Parental Attitude Questionnaire, which was 5 degree-Likert type and had 60 items, was presented to expert view. The points which items had from the expert view were evaluated via SPSS 7,5 Statistic Packet Program and 9 of the items which increased the validity of the questionnaire were changed then the search was re-presented to expert view. Criterion became ready after getting proofs related to the validity of 5 degree Parental Attitude Questionnaire. By getting

Özet

Bebek ile anne-baba arasındaki ilişkiden doğan güven duygusu, insanın ileride kuracağı kişiler arası ilişkilerin temelini oluşturur. Çocuklarının, kendisine önem veren, kendine yeterli davranabilen, özgüvenli bir birey olarak yetişmesinde, anne babanın tutum ve davranışlarının büyük etkisi vardır.

Küçük yaşta çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, yaşamın ilk üç veya dört yılında ebeveynlerin çocuk yetiştirme şeklinin bu ilk yıllarda çocuğun sahip olduğu özgüveni belirlediğini göstermiştir. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların özgüven duygularının gelişiminde, ana-babaların sergilemiş olduğu tutum ve yaklaşımların etkisini tespit etmektir.

Araştırmaya Aksaray ilinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu 100 öğrenci ve bu öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. Ana baba tutumlarının etkisini ölçmek için adı geçen öğrencilerin velilerine ana baba tutumlarını belirleme anketi (ABTBA), öğrencilerin özgüven duygularının gelişim düzeyini tespit etmek amacıyla Öğrenci Özgüven Gözlem Formu (ÖÖGF) uygulanmıştır. Varyans Analizi sonucunda gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu

¹ This is the part of the M.A. diissertation submitted to Selçuk University, Institution of Social Sciences in 2006

² M.A., aysegunalp@hotmail.com

³ Assoc. Prof. Dr. Necmettin Erbakan University A.K. Faculty of Education, Basic Education Dept., akkabadayi@konya.edu.tr

necessary permissions, the questionnaire formed was applied in 8 classes to 160 parents whose pupils were 5-6 in schools determined in Aksaray. 130 of the questionnaire sheets came back and a hundred of them were taken to the evaluation. Carrying out the questionnaire, the items were degreed between 1-3 as Agree: 3, Partly Agree: 2, Disagree: 1. In order to put forth the proof of the validity of the questionnaire, Cronbach Alpha Interior Coherence Coefficient were calculated. Cronbach Alpha Interior Coherence Coefficient was found 0,75. Reliability Coefficient calculated with another reliability evaluation technique-Split-Half Technique was 0,81. These coefficients are in the degrees accepted good by the literature.

During the analyzing of the data Variance Analysis were used. Average differences between attitudes were established. 0,05 Importance level was imbibed at controlling importance of Averages difference. In order to measure the effect of parental attitudes on children's self-confidence developing Correlation Analysis was done and Pearson's Correlation Co-efficiency was calculated. The findings from research were sum up below:

In the end of the Variance Analysis, significant differences between groups were established. At the questionnaire we applied, the level parents' democratic parental attitudes are higher than the other attitudes.

In the end of the Correlation Analysis, it is established that democratic parental attitude has a meaningful and positive effect on self-confidence developing of children (5-6) go to pre-school education institutions.

Also, it is established that other attitudes has significant and negative effect on self-confidence developing of children.

Keywords: Parental Attitudes; Aksaray Case; Self Confidence; Parental Attitudes Questionnaire; Authoritative; Authoritarian and Permissive Styles.

tespit edilmiştir. Uygulanan Anne Baba Tutumları Anketinde ailelerin Demokratik Anne Baba Tutumunu benimseme düzeyleri belirlenen Baskıcı-Otoriter, Koruyucu, İlgisiz-Kayıtsız Tutumları benimseme düzeylerinden daha yüksektir.

Ana baba tutumlarının çocukların özgüven duygularının gelişimine olan etkisini ölçmek amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Korelasyon analizi sonucunda ise demokratik ana baba tutumunun, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların özgüven duygularının gelişimine anlamlı ve pozitif yönde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Baskıcı-Otoriter, koruyucu, ilgisiz-kayıtsız ana baba tutumlarının ise çocukların özgüven duygularının gelişimine anlamlı ve negatif yönde etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anne-Baba Tutumları; Aksaray İli Örneği; Ana-Baba Tutumları Anketi; Özgüven; Demokratik; Baskıcı; Kayıtsız Tutum.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş

Okul öncesi dönem insan yaşamında çok önemlidir. Bu dönemdeki eğitim, çocuğun gelecek yaşamını büyük ölçüde etkiler. Sağlıklı, mutlu ve yaratıcı insanlar yetiştirebilmek için bu dönemi tanımak ve en iyi şekilde değerlendirmek gerekir. Okul öncesi eğitim; çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen sıfır-altı yaş arasındaki dönemi kapsayan ve çocukların daha sonraki yaşamlarında çok önemli bir yeri olan; bedensel, psiko-motor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin önemli ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği “Erken çocukluk çağı” diye adlandırılan gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Aral, Kandır ve Can Yaşar, 2003).

Çocukta Özgüven Duygusunun Gelişimi

Genel anlamda özgüven bireyin kendi yeteneklerini, duygularını tanıması, kendini sevmesi ve kendine güvenmesi olarak tanımlanır.

Çocukta özgüven doğumla gelişmeye başlar, erken yaşlarda da kesinlik kazanır ve 9-10 yaşına kadar gelişmeye devam eder. Özgüven hayat boyu gelişerek devam eden bir olgudur. Çocuklar ergenlik süreciyle beraber özgüvenlerini değerlendirmeye ve şekillendirmeye başlarlar. İlk yıllarda ailenin çocuğa verdiği mesajlar doğrultusunda gelişen özgüven, çocuğun okula başlamasıyla ailenin yanı sıra öğretmen ve arkadaşları gibi diğer kaynaklardan beslenir. (Özbey, 2004)

Küçük yaştaki çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar, yaşamın ilk üç veya dört yılında ebeveynlerin çocuk yetiştirme şeklinin bu ilk yıllarında çocuğun sahip olduğu özgüveni belirlediğini göstermiştir. Daha büyük yaştaki çocuklar, ergenler ve yetişkinler üzerinde yürütülen çalışmalar, ise bu konuda kesin bir yargıya varmanın güç olduğunu ortaya koymuştur (Mackey ve Fanning, 1998).

Okula öğrenme zorluğu yaşayan çocuklardan birçoğunun özgüven sorunu olduğu artık biliniyor ve çocuğun eğitimsel gelişmesini sağlayabilmek için öncelikle özgüvenin geliştirilmesi büyük önem taşıyor. Öğretmen çocuğun özgüvenini artırmak için pek çok şey yapabilir. Ancak çocuğun en fazla ihtiyaç duyduğu şey anne babası tarafından sevilme, benimsenme ve onları etkilemek olduğu için, anne babasının ilgisi şarttır. (Humphreys, 1998).

Hayatın ilk yılında bebeğin psiko-sosyal görevi, güvenmeyi öğrenmektir. Bebek ile annesi arasındaki ilişkiden doğan güven duygusu, insanın ileride kuracağı kişiler arası ilişkilerin temelini oluşturur. Bebeğin ihtiyaçlarına annenin yerinde ve zamanında yönelebilmesi, onun sıkıntılarını giderebilmesi, sözsüz dilini anlayabilmesi anneye bebek arasında kurulan karşılıklı anlayış ve güvenin temelini oluşturur (Yavuzer, 1995).

Çocukluğunda temel güven duygusu sağlıklı gelişen insan ileride de hem kendine güvenir, böylece karşılaştığı güçlüklerle başa çıkabilecek yetenekte olduğu inancındadır; hem dış dünyaya güvenir, çevresi tarafından gereksiz biçimde aldatılacakmış veya terk edilecekmiş gibi her an tetikte hissetmeden kendini güvenilir bulur.

Kasatura ‘ya göre, çocuklarının, kendisine önem veren, kendine yeterli davranabilen, özgüvenli bir birey olarak yetişmesinde, anne babanın davranışlarının büyük etkisi vardır. İç saygı, benlik kavramının değerlendirilmesine bağlı olarak geliştiğine göre, bu değerlendirmenin çıkış noktası, anne babanın çocuklarına gösterdikleri sevgidir (Kasatura, 1998).

ANA BABA TUTUMLARI

Kişiliğin biçimlenmesinde en önemli çevresel etken ailedir. Aile içindeki anne baba ile çocuk arasındaki ilişkinin özünü oluşturan “Çocuk yetiştirme yöntemleri” bu etkiyi belirler. Ana baba-çocuk arasındaki etkileşim çocuğun davranışlarını biçimlendirmeyi gerçekleştirirken, gelecekteki davranışları üzerinde de etkili olur. Kişiliğin oluşmasında ana-baba tutumlarının etkisi özellikle çocuğa uygulanan ödül ve cezalar yoluyla somutlaşır (Yeşilyaprak, 1989).

Çocuğun benlik kavramı yetişkinlerin ona yönelttikleri tutumların bir yansımasıdır. Bu nedenle ana-babadan gelen itici tutumlar, çocuğun kendini değersiz bulmasıyla sonuçlanır. İstenen davranışları gösterdiğinde desteklenmeyen çocuk, onaylanan ve onaylanmayan davranışlarının ayrımını yapmakta zorluk çeker. Sonunda umudu keserek, ana-babasının onayını sağlama çabalarından vazgeçer. Buna karşılık, istenen davranışları gösterdiğinde desteklenen çocuk,

onaylanan davranışların hangileri olduğunu öğrenir. Bu ortam, özgüvenli ve otonom (kendi kendini yöneten) bir çocuk yetiştirmenin ön koşuludur. Çocuk yetiştirmede karşılaşılan ebeveyn tutumları şu şekilde gruplanabilir:

1. Baskıcı-Otoriter Tutum:

Baskıcı ve itaat odaklı bu tür ebeveyn tutumunda, ana-babanın, kısıtlayıcı ve cezalandırıcı bir yol izlediği, çocuklarını kendi kurallarına uymaları ve saygılı olmaları konusunda uyardıkları görülür. Bu tutum, yetersiz sosyal gelişimin nedenidir. Böyle bir ortamda tartışmaya yer yoktur. Çocuğun istek ve gereksinimlerini dikkate almaz (Yavuzer, 2003; Yavuzer, 1995, Ekşi,1990).

2. Aşırı Koruyucu Tutum:

Anne babanın çocuğu aşırı koruması, çocuğa gerektiğinden fazla kontrol ve özen göstermesi anlamına gelir. Bunun sonucu çocuk diğer kimselere aşırı bağımlı, kendine güveni olmayan, duygusal kırıklıkları olan bir kişi olabilir. Çünkü anne kendini çocuğunun hayatında çok fazla var etmektedir. Çocuğun özerk düşünme, gelişme, hata yapma, hatalarından öğrenme, sorumluluk alma gibi geliştirici birebir yaşam fırsatlarına engel olmaktadır (Yavuzer, 1995).

3. İlgisiz Kayıtsız Tutum:

İlgisiz ve kayıtsız tutum, ana babanın, çocuğu yalnız bırakma, görmezlikten gelme şeklinde dışlaması anlamına gelir. Duygusal istismara yol açan böyle bir ortamda ana-baba-çocuk üçgeni arasında iletişim kopukluğu gözlenir. Ana-babanın ilgisizliği ile çocuğun öğretmene, arkadaşlarına ve yakın çevresindeki eşyalara verdiği zarar ve suçluluk davranışı arasında yakın bir ilişki bulunmuştur (Öğretir, 1999; Yavuzer, 1995)

4. Demokratik Tutum:

Kağıtçıbaşı (2000) ve (Yavuzer, 2003), bu tür ebeveyn yaklaşımında, ana-babanın çocuklarını desteklediğini ama bunun yanında sınırlarını koymasını da ihmal etmediğini ve onların hareketlerini kontrol ettiğini vurgular. Demokratik tutum içinde çocuğun söz hakkı vardır. Duygu ve görüşlerine saygı duyulur. Sevgi ve teşvik görülür. Yetişkinler tarafından dinlenir. Böyle bir ortamda çocuk girişim yeteneğine sahip olur. Özgüvenini kazanır ve kendi kendine karar verip sorumluluk taşımamasını öğrenir (Yavuzer, 1995).

Literatürde ana-baba tutumlarının bireyin gelişimi ve öğrenmesi üzerine çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Kuzgun (1973), ana-baba tutumlarının bireyin kendini gerçekleştirme düzeyine etkisini araştırmıştır. Üniversite öğrencileriyle yaptığı bu araştırmanın sonuçlarına göre, demokratik ana-baba tutumları bireyin kendini gerçekleştirme için en uygun ortamı yaratmaktadır. Otoriter ana-baba tutumu ise; bireyin kendini gerçekleştirme olumsuz yönde etkilerken, ilgisiz ana-baba tutumu, sevgi yokluğu ile kendini gerçekleştirmeye engelleyici faktör olarak etki ettiği, ancak; sıkı kontrolün olmayışının, bireyin kendini gerçekleştirmesine biraz daha olanak sağladığı görülmektedir.

Bilir ve Dabanlı (1981), ergenlik çağındaki gençlerin sosyal gelişimlerine ana-baba tutumlarının etkisinin yönünü araştırmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre, sosyal gelişim puanı yüksek olan çocukların demokratik ailelerden geldiği, bunu ilgisiz, otoriter ve tutarsız ailelerin izlediği görülmektedir. Sosyal gelişim açısından cinsiyetler arasında önemli bir fark bulunmamıştır.

Bilal (1984), lise öğrencileri üzerinde, otoriter ve demokratik olarak algılanan ana-baba tutumlarının çocukların uyum düzeyine etkisini incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre; ana-babalarını demokratik olarak algılayan çocukların uyum düzeyleri, ana-babalarını otoriter olarak algılayan çocukların uyum düzeylerinden daha yüksek bulunmuştur.

Güneysu (1986), ana-baba tutumlarının gençlerin kendini kabul düzeylerine etkisini araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; anne tutumunun hem kızların hem de erkeklerin kendini kabul düzeyini aynı şekilde etkilediği, annenin demokratik olma eğilimi arttıkça, gençlerin kendini kabul düzeyinin yükseldiği, azaldıkça da kendini kabul düzeylerinin düştüğü görülmektedir. Babaların tutumunun, kızların kabul düzeyini aynı şekilde etkilediği, fakat erkek çocuklarına karşı kontrollerinin arttığı ve erkeklerde kendini kabul düzeyinin düşük olduğu belirlenmiştir.

Korkmazlar (1980), yaptığı çalışmada “ 5-6 yaş okul öncesi çocukların bilişsel düşünme tarzları ile ailenin çocuk yetiştirme tutumu arasındaki ilişki” yi incelemiştir. Araştırmanın sonucu, çocukların

bilışsel düşünme tarzları ile ailenin çocuk yetiştirme tarzları arasındaki ilişkiyi kısmen desteklemiştir. Ayrıca değişik eğitim ve meslek düzeylerinden gelen ailelerin önemli rolü olduğu görülmüştür.

Torucu (1990), benlik saygısı ve benlik saygısını etkileyebileceği düşünölen sosyo- ekonomik özellikler, ana-baba tutumları ve ilgilerini araştırdığı çalışmasında şu sonuçları elde etmiştir: Ana-baba eğitimindeki yükselmenin benlik saygısını olumlu olarak etkilediği, sosyo-ekonomik düzeydeki düşmeye paralel olarak benlik saygısının düştüğü görölmektedir. Ana-baba tutumlarını demokratik olarak işaretleyen öğrencilerde benlik saygısının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Ortaokul ve liseye devam eden 14-16 yaş grubu ergenlerin uyum düzeylerini ve ana-baba tutumlarını algılamaları incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, ana-babanın demokratik tutumlarını gencin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeyini olumlu yönde etkilediği görölmektedir. Otoriter ve ilgisiz ana-babaların gencin uyum düzeyini olumsuz yönde etkiledikleri saptanmıştır (Bostan, 1993).

Demokratik ve otoriter tutumların lise son sınıfta okuyan öğrencilerin benlik saygısı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Sonuçta, ana-babanın demokratik ve otoriter tutumunun öğrencinin benlik saygısı üzerinde önemli bir etkisi olmadığı belirlenmiştir (İkizoğlu, 1993).

Onur (1981), “çocuklarda kendine güven” isimli araştırmasında, ana- baba tutumlarını benimseyici-itici, demokratik-baskıcı, bağımsızlığı geliştirici- ket vurucu olmak üzere üç boyutta ele almıştır. Elde edilen bulgulara göre, kendine güvenin gelişmesindeki en önemli etkenin benimseyici tutum olduğu bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin kendilerini kabullerini etkileyen bazı değişkenler üzerine araştırma yapılmıştır. Demokratik ailelerde yetişen gençlerin, kendilerini kabul seviyeleri, otoriter ortamda yetişen gencin kendilerini kabul seviyelerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır (Kılıçcı, 1981).

Kızıltan (1984), üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumlarını çocukların uyum düzeylerine etkisi üzerine yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre, demokratik ana-babaların çocukların uyum düzeylerinin; koruyucu, ilgisiz ve otoriter ana-babaların çocuklarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

9 ve 12 yaş çocuklarının benlik kavramı ile ana-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi konulu çalışmada şu sonuçları elde edilmiştir: Ana baba tutumları çocuğa demokratik bir ortam sağlayacak nitelikte olursa, çocukta benlik kavramının gelişimi daha sağlıklı olur (Demiriz, 1997).

Jourard ve Remy (1955), çocuğun benlik kavramını etkileyen anne-baba tutumlarını incelerken anne-babanın ifade ettiği tutumlardan çok, çocuğun bu tutumları nasıl algıladığının önemli olduğunu belirtmişlerdir. Sonuçta kişinin kendine bakışı ile ana-babasının onu nasıl değerlendirdikleri ve kişinin beden eğilimleri ile benlik eğilimleri arasında ilişki olduğu bulunmuştur.

Peterson ve arkadaşları (1959), 6-12 yaş arasındaki çocuklar ve aileleri ile yaptıkları çalışmada, uyum düzeyi düşük olan çocukların ana-babalarının uyum düzeyi yüksek olanlara göre daha otoriter olduklarını saptamışlardır.

Gage (1984), üç farklı etnik gruptaki ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri arasında benlik kavramı ve başarı durumlarını incelediği çalışmasında, bu üç etnik grup arasında başarı farkı bulunmadığı ancak; okul uyumu, benlik kavramı ve anne-baba tutumları yönünden farklar bulunduğunu belirtmiştir.

Vaugh ve arkadaşları (1988), 3-7 yaş arasındaki çocukların kişilik gelişimleri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla başlattığı çalışmayı, çocuklar ergenlik çağına geldiğinde devam ettirmiş, çocukların kişilik gelişmelerine ilişkin veriler değerlendirilmiştir. Sonuçta erken çocukluk dönemlerinde ailedeki sosyalleşme deneyimlerinin çocukların psikolojik gelişimleri için önemli olduğunu belirlemişlerdir.

Pomplun (1988), benlik kavramı ile motivasyon, öğretmen-öğrenci- anne baba tutumları, öğrencinin akademik başarısı arasındaki ilişkiyi araştırmış, ilkokul öğrencilerinde belirgin bir ilişki bulunurken, ortaokul öğrencilerinde belirgin bir ilişki gözlenmediğini belirtmiştir.

Smetana (1998), adölesanların ve anne-baba otoritesi konusundaki düşünceleri konulu çalışmasında 5. ve 12. sınıflardaki 102 çocuk ve ebeveynlerinden aldığı verilere göre yaş büyödükçe hem ailelerin hem de çocukların anne- baba otoritesini daha az haklı bulduklarını saptamıştır.

Bu araştırmanın amacı, okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların özgüven duygularının gelişiminde, ana-babaların sergilemiş olduğu tutumların etkisini tespit etmektir.

Bu çalışmada aşağıdaki soruların cevabı araştırılacaktır: Birbirinden farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki 5-6 yaş grubu çocukların özgüven duygularının gelişimine etkisi var mıdır?

1. Okul öncesi eğitim çağındaki 5-6 yaş grubu çocukların anne-babalarının sahip olduğu tutumlar nelerdir?

2. Okul öncesi eğitim çağındaki 5-6 yaş grubu çocukların özgüven duygularının gelişim düzeyleri arasında farklılık var mıdır?

3. Okul öncesi eğitim çağındaki 5-6 yaş grubu çocukların özgüven duygularının gelişimine, ebeveynlerinin sahip olduğu ana-baba tutumlarının etkisi var mıdır?

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Aksaray ilinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu öğrencileri ve bu öğrencilerin velileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise, Aksaray ilindeki ilköğretim okullarından tesadüfi küme örnekleme (Karasar, 1998) yöntemiyle belirlenen Kılıçarslan İlköğretim Okulu ve Saadet Güney İlköğretim Okulundaki anasınıfları ve Nene Hatun anaokulundaki 5-6 yaş grubu toplam 100 öğrenci ve bu öğrencilerin velileri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden anket uygulama modeli kullanılarak yapılmıştır. Çocukların özgüven duygularının gelişiminde sahip oldukları ana baba tutumlarının etkisini ölçmek için; okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu öğrencilerin velilerine ana baba tutumları anketi uygulanmış (Ek 1.) ve velilerin çocuk yetiştirmede sahip oldukları ana baba tutumları belirlenmiştir.

Daha sonra bu öğrencilerin özgüven duygularının gelişim düzeyini tespit etmek amacıyla, okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen gözlem listesinden faydalanılmıştır (Ek 2.). Gözlem listesinde çocukların özgüven duygularının gelişimini ifade eden davranışlara yer verilmiştir. Daha sonra elde edilen sonuçların kıyaslanması neticesinde bir değerlendirilmeye gidilmiştir.

Ana Baba Tutumları Belirleme Anketi (ABTBA)

Anketin geliştirilme aşamasında öncelikle geniş kapsamlı bir literatür taraması yapılmış, ardından anne babalara ve bu alanda uzman olan rehberlik psikolojik danışma hizmetleri alanında görev yapan bireylere sorulan açık uçlu sorularla 75 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Anketimizde dört ayrı ana baba tutumunu belirleyen soru gruplarına yer verilmiştir. Anketimizin alt başlıkları olarak belirlenen bu ana-baba tutumları şunlardır:

1. Baskıcı-Otoriter Ana-Baba Tutumu
2. Koruyucu Ana-Baba Tutumu
3. İlgisiz-Kayıtsız Ana-Baba Tutumu
4. Demokratik Ana-Baba Tutumu

Maddeler detaylı bir incelemeden sonra her tutuma eşit 15'er madde olacak şekilde belirlenmiş ve madde sayısı 60'a indirilmiştir. Hazırlanmış olduğumuz anketin uygulaması gerekli izinler alınarak Aksaray il merkezindeki belirlenen okullarda 5-6 yaş grubu sekiz sınıfta bulunan 160 öğrencinin velisine uygulanmıştır. Uygulanan anketlerden 130 tanesi geriye dönmüş ve 100 tanesi değerlendirilmeye alınmıştır. Anketin uygulama aşamasında maddelerin puanlanması Katılıyorum: 3, Kısmen Katılıyorum: 2, Katılmıyorum: 1 olacak şekilde, 1 ile 3 arası derecelendirilmiştir.

Ana Baba Tutumları Anketinin Geçerliliği

Bilindiği gibi, bir ölçme aracının, bireylerin davranışlarını tahmin etmedeki başarısı büyük ölçüde ölçme aracının geçerli ve güvenilir olmasına bağlıdır. Geçerlilik bir maddenin ölçmek ya da tanımlamak istediği özelliği ne derece doğru ölçtüğüyle ilgili bir kavramdır (Büyüköztürk, 2003). Bir ölçüğe ilişkin geçerlilik kanıtlarının elde edilmesinin birçok yolu söz konusudur. Bu çalışmada ise, öncelikle uzman görüşüne başvurularak hazırlanan ölçme aracının kapsam geçerliliğine sahip olmasına dikkat edilmiştir.

Düzenlenen tutum cümleleri, dört ayrı ana-baba tutumu başlıkları altında değerlendirilmiştir. Daha sonra hazırlanan 5 dereceli likert tipi 60 maddelik Ana Baba Tutumları Anketi, 18 kişilik uzman görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşüne sunulan her bir madde değerlendirilirken (0-4) arası bir derecelendirmeye tabi tutulmuştur. Uzman görüşünde her maddenin almış olduğu puanlar SPSS 11 İstatistik Paket Programında değerlendirilmiştir. Elde edilen değerlerde bir maddenin alabileceği en yüksek puan 72, en düşük puan 0'dır. Uzman görüşünden elde edilen sonuçta göre maddelerimizin aldığı puanlar 72 ile 63 arasında değişmektedir. Sonuç olarak, ölçüğümüzün uzman görüşüne göre geçerliliğine ilişkin kanıtlar elde edilmiştir. Böylece taslak ölçek, uygulanma aşamasına hazır hale getirilmiştir.

Ana Baba Tutumları Anketinin Güvenirliği

Ölçek geliştirmede temel amaç, güvenilir ve geçerli ölçme aracı oluşturmaktır (Tavşancıl, 2002). Güvenirlik, kısaca, bir ölçme aracının tutarlı bir şekilde her durumda benzer sonuçlar ortaya koyabilmesidir (Bell, 1993). Diğer bir ifadeyle güvenilirlik, bir ölçme aracının ölçmek istediği özelliğe ilişkin elde ettiği ölçüm puanlarının ne derece tutarlı olduğuyula ilgilidir. Büyüköztürk'e göre "Bir ölçme aracının güvenirliliği için aranılan iki temel ölçüt, 'değişik zamanlarda elde edilen cevaplar (puanla) arasında tutarlık' ve 'aynı zamanda elde edilen cevaplar arasında tutarlık' olarak açıklanabilir". Testin anılan ölçütleri karşılama düzeyini incelemek amacıyla kullanılan güvenilirlik türlerinden biri de Cronbach Alpha güvenirliliğidir. Pek çok kişilik testlerinde olduğu gibi seçeneklerin üç veya daha fazla olması durumunda Cronbach tarafından geliştirilmiş olan alfa katsayısı kullanılır (Büyüköztürk, 2004).

Likert tipi ölçeklerin de "temel varsayımı her bir maddenin tek bir tutumu ölçtüğü yönündedir" (Tavşancıl, 2002). Bu bağlamda, hazırlanan anketin iç tutarlılığını incelemek ve diğer bir güvenilirlik kanıtı ortaya koyabilmek için, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Anketimizin madde sayısı 60'tır. Ölçek puan varyansı 148, madde toplam puan varyansı 38 olarak hesaplanmıştır. Anketin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.75 bulunmuştur. Bu katsayı literatürce iyi kabul edilen değerler içerisinde (Alpar, 1998).

Diğer bir güvenilirlik ölçme yöntemi olan test yarılama yöntemi sonucunda elde edilen güvenilirlik katsayısı 0,81'dir. Bu katsayılar literatürce iyi kabul edilen değerler içerisinde.

Özgüven Gözlem Listesi

Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu öğrencilerin özgüven duygularının gelişim düzeyini tespit etmek amacıyla, okul öncesi öğretmenlerine yöneltilen 52 soruluk özgüven gözlem listesi hazırlanmıştır. Gözlem listesinde çocukların özgüven duygularının gelişimini ifade eden davranışlara yer verilmiştir. Gözlem listesi okullardan gerekli izinler alındıktan sonra öğretmenlere sunulmuş, cevaplama "evet" ve "hayır" olmak üzere iki seçenek belirlenmiştir. Verilerin puanlanmasında özgüven duygusunun gelişimine yönelik olumlu ifadeler (2), olumsuz ifadeler ise (1) puan verilmiştir.

Özgüven Gözlem Listesinin madde sayısı 52'dir. Ölçek puan varyansı 48,93 madde toplam puan varyansı 8,94 olarak hesaplanmıştır. Hazırlanan gözlem listesinin iç tutarlılığını incelemek ve diğer bir güvenilirlik kanıtını ortaya koyabilmek için, Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve 0.82 olarak bulunmuştur. Bu değerler literatürce iyi kabul edilen değerler arasındadır.

Belirlenen okullardaki okul öncesi dönem öğrencilerinin özgüven duygularının gelişim düzeyi ve bu öğrencilerin velilerinin benimsedikleri ana baba tutumları hakkında elde edilen veriler betimsel

tablolarda verilmiştir. Verilerin analizinde Varyans Analizi yapılmıştır. Tutumlar arasındaki ortalama farkları tespit edilmiştir. Ortalamalar arası farkın önem kontrolünde 0.05'lik önem düzeyi benimsenmiştir. Belirlenen gruplar arasında 0.05'lik anlamlılık düzeyine göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalamalar arası farklılıkların olması anket sonuçlarının anlamlı ve ayırt edici olduğunu göstermektedir.

Ana baba tutumlarının çocukların özgüven duygularının gelişimine olan etkisini ölçmek amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve Pearson Korelasyon Katsayısı (r) hesaplanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, hipotezlerle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Araştırma verilerinin elde edilmesinde SPSS 11 İstatistik Programında varyans analizi yapılarak tutumlar arası farklılıklar elde edilmiştir. Pearson Korelasyon katsayısı hesaplanarak tutumların özgüvenle olan ilişkilerine bakılarak sonuca varılmıştır.

1. Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Ebeveynlerinin Sahip Olduğu Anne Baba Tutumları Nelerdir?

Tablo 1: Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Anne Baba Tutumları Frekans Dağılım Tablosu

	Frekans	Yüzde
Baskıcı	12	12,0
İlgisiz	1	1,0
Koruyucu	15	15,0
Demokratik	72	72,0
Toplam	100	100,0

Sonuç tablosunda uygulanmış olan anketin değişkenlere göre tercih edilme yüzdeleri verilmiştir. Buna göre Frekans sütunu altında her bir değer için seride kaç kez tekrar edildiğini, yüzdeler sütunu altında da bu değerlerin yüzdeleri verilmiştir. Yüzdelerle baktığımızda elde edilen dağılımda % 72 ile demokratik tutum birinci sırada gelmektedir. Bunu, % 15 ile koruyucu tutum, %12 ile baskıcı tutum, %1 ile ilgisiz tutum izlemektedir.

Tablo 2: Ana-Baba Tutumları Gruplar Arası ve Grup İçi Ortalama Farkları Tablosu

TUTUMLAR	Karelerin Toplamı	df	Ortalama farkı	F	Anlamlılık p
Gruplararası	14224,890	3	4741,630	153,696	,000
Gruplar İçi	2216,860	396	30,851		
Toplam	26441,750	399			

Tablo 2, ana-baba tutumlarını ifade eden dört grup arasındaki farklılığı belirtmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu tabloda SPSS programı bize P (Sig.) değerini vermektedir. Eğer bu değer 0.05'ten küçük olursa ana-baba tutumlarını ifade eden gruplar arasında çocukların özgüven gelişimine yönelik olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilir (Kalaycı,1998). Bu bağlamda elde etmiş olduğumuz P (Sig.) değeri (0.000)'dır. Dolayısıyla 0.05'ten küçük olduğu için gruplar arası anlamlı bir fark vardır. Bu tabloda gruplar arası farklılığın olduğunu görmekteyiz, hangi gruplar arasında ne kadar fark olduğunu Tablo 3'teki verilerden elde edebiliriz.

Tablo 3: Ana-Baba Tutumları Arasındaki Ortalama Farklarını Karşılaştırma Tablosu
Tukey HSD

(I) Davranış	(J) Davranış	Ortalama Farkı (I - J)	Std. Hata	Anlam	%95 Güven aralığı	
					Alt Sınır	Üst Sınır
Baskıcı	İlgisiz	6,8400*	,786	,000	4,8220	8,8580
	Koruyucu	-2,6900*	,786	,003	-4,7080	-,6720
	Demokratik	-9,8100*	,786	,000	-11,8280	-7,7920
İlgisiz	Baskıcı	-6,8400*	,786	,000	-8,8580	-4,8220
	Koruyucu	-9,5300*	,786	,000	-11,5480	-7,5120
	Demokratik	-16,6500*	,786	,000	-18,6680	-14,6320
Koruyucu	Baskıcı	2,6900*	,786	,003	,6720	4,7080
	İlgisiz	9,5300*	,786	,000	7,5120	11,5480
	Demokratik	-7,1200*	,786	,000	-9,1380	-5,1020
Demokratik	Baskıcı	9,8100*	,786	,000	7,7920	11,8280
	İlgisiz	16,6500*	,786	,000	14,6320	18,6680
	Koruyucu	7,1200*	,786	,000	5,1020	9,1380

* Ortalamala farkları 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Anlamlılık düzeyi 0,05'in altında olan gruplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Anlamlılık düzeylerine bakmadan da SPSS'in sağladığı bir kolaylık ile hangi grupların arasında anlamlı bir farkın olduğu Tablo 3'teki ortalama farkları kolonundaki asteriks (*) imgeleri sayesinde, ortalamaları arasında farklılık olan grupların hangileri olduğu anlaşılabilir. Yanlarında (*) imgesi olanların ortalamaları arasında 0,05 düzeyinde anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılır (Kalaycı,1998).

Bu sonuçlara göre;

* Uygulanan ana baba tutumları anketinde ailelerin Baskıcı-Otoriter tutumu benimseme düzeyleri ilgisiz tutumu benimseme düzeylerinden daha yüksektir. Aralarındaki ortalama farkı 6,84'tür ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır.

* Ailelerin Baskıcı-Otoriter tutumu benimseme düzeyleri Demokratik tutumu benimseme düzeylerinden daha düşüktür. Aralarındaki ortalama farkı 9,81'dir ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır.

* Ailelerin Baskıcı-Otoriter tutumu benimseme düzeyleri Koruyucu tutumu benimseme düzeylerinden daha düşüktür. Aralarındaki ortalama farkı 2,69'dur ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır.

*Ailelerin ilgisiz tutumu benimseme düzeyleri Demokratik tutumu benimseme düzeylerinden daha düşüktür. Aralarındaki ortalama farkı 16,65'tir ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır.

* Ailelerin ilgisiz tutumu benimseme düzeyleri Koruyucu tutumu benimseme düzeylerinden daha düşüktür. Aralarındaki ortalama farkı 9,53'tür ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır.

* Ailelerin Demokratik tutumu benimseme düzeyleri Koruyucu tutumu benimseme düzeylerinden daha yüksektir. Aralarındaki ortalama farkı 7,12'dir ve anlamlılık düzeyi 0,05'in altındadır. Bu sonuçlara göre ana-baba tutumları arasındaki farklılık 0,05 düzeyinde anlamlı ve ayırt edicidir.

2. Okul Öncesi Eğitim Çağındaki 5-6 Yaş Grubu Çocukların Özgüven Puanları Arasında Farklılık Var mıdır?

Okul öncesi eğitim öğretmenlerine 5-6 yaş grubu çocukların özgüven davranışlarını içeren 52 soruluk özgüven gözlem listesi sunulmuştur. Uygulamanın örnekleme 100 kişiden oluşmaktadır, değerlendirmede iki dereceli (1-2) bir puanlama yoluna gidilmiştir. Uygulanmış olan özgüven gözlem listesinde alınabilecek maksimum puan (104), Minimum puan (52)'dir. Uygulama sonucunda özgüven puanı aritmetik ortalaması (75,24) olarak hesaplanmıştır. Tablo 6'da 52 puana yaklaşan puanlar özgüvenin düşük olduğunu, 75,24 puanı aşan ve 104 puana yaklaşan değerler ise özgüvenin yüksek olduğunu ifade etmektedir. Buna göre yüksek özgüvene sahip olan çocuklar grup içerisinde % 60, düşük özgüvene sahip çocuklar ise % 40'lık bir dağılım göstermektedir.

3. Okul Öncesi Eğitim Çağındaki 5-6 Yaş Grubu Çocukların Özgüven Duygularının Gelişimine Ebeveynlerinin Sahip Olduğu Anne Baba Tutumlarının Etkisi Var mıdır?

Anne-baba tutumları ile okul öncesi eğitim çağındaki 5-6 yaş grubu çocukların özgüven duygusunun gelişimi arasındaki ilişkiyi incelemede Pearson korelasyon katsayısı yöntemi kullanılmıştır.

Pearson korelasyon katsayısı yöntemi iki sürekli değişkenin doğrusal ilişkisinin derecesinin ölçümünde kullanılır. İki değişken arasında anlamlı bir ilişki var mıdır sorusunun cevabı alınır (Kalaycı, 2006). Pearson korelasyon katsayısı r ile gösterilir ve -1 ile +1 arasında değerler alır.

Tablo 5: Anne-Baba Tutumları ile Özgüven Arasındaki İlişki Tablosu

	BASKICI TUTUM	İLGİSİZ TUTUM	KORUYUCU TUTUM	DEMOKRATİK TUTUM
ÖZGÜVEN	-,359**	-,305**	-,426**	,627**
r				
P	,000	,002	,000	,000

** Korelasyon katsayısı 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 5'te elde edilen verilere göre baskıcı-otoriter ana-baba tutumuyla çocukların özgüven duygularının gelişimi arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Korelasyon katsayısı ($r = - 0,359$) olarak hesaplanmıştır. Buna göre ailelerin baskıcı-otoriter ana-baba tutumunu benimseme düzeyi arttıkça, çocukların özgüvenlerinin azaldığı, yani baskıcı – otoriter ana-baba tutumunun okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların özgüvenlerini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

İlgisiz-kayıtsız ana-baba tutumuyla çocukların özgüven duygularının gelişimi arasında anlamlı ve negatif yönde doğrusal bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Korelasyon katsayısı ($r = - 0,305$) olarak hesaplanmıştır. Buna göre ilgisiz-kayıtsız ana-baba tutumunu benimseme düzeyi arttıkça, çocukların özgüvenlerinin azaldığı, yani ilgisiz-kayıtsız ana-baba tutumunun okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların özgüvenlerini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

Tablo 5'te, koruyucu ana-baba tutumuyla çocukların özgüven duygularının gelişimi arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Korelasyon katsayısı ($r = - 0,426$) olarak hesaplanmıştır. Buna göre koruyucu ana-baba tutumunu benimseme düzeyi arttıkça, çocukların özgüvenlerinin azaldığı, yani koruyucu ana-baba tutumunun okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların özgüvenlerini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

Demokratik ana-baba tutumuyla çocukların özgüven duygularının gelişimi arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Korelasyon katsayısı ($r = 0,627$) olarak hesaplanmıştır. Buna göre ailelerin demokratik tutumu benimseme düzeyleri arttıkça, çocukların özgüvenlerinin artacağı, yani demokratik ana-baba tutumunun okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu çocukların özgüvenlerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

TARTIŞMA VE YORUM

Yapılan anket uygulaması sonucunda değerlendirmeye alınan kişi sayısı 100'dür. Belirlenen dört ana baba tutumunun grup içerisinde ortalama farklarına baktığımızda her grubun ortalaması birbirinden farklı çıkmıştır. Anova tablosundan elde edilen analizler doğrultusunda p yani anlamlılık değerimiz (0,000)'dır. ($P < 0.05$) olduğu için gruplar arasında anlamlı bir fark vardır. Ortalamalar arası farklılıkların olması anket sonuçlarının anlamlı ve ayırt edici olduğunu göstermektedir (Tablo 2-3).

Ebeveynlerin çocuk yetiştirmede benimsedikleri tutumlar arasında ne kadar fark olduğunu Tablo 3'te görmekteyiz. Uygulamış olduğumuz ana baba tutumları anketimizde ailelerin baskıcı-otoriter tutumu benimseme düzeyleri ilgisiz tutumu benimseme düzeylerinden daha yüksektir. Aralarındaki ortalama farkı 6,84'tür ve ($P < 0.05$) olduğu için anlamlıdır. Ailelerin Baskıcı-Otoriter tutumu benimseme düzeyleri Koruyucu tutumu benimseme düzeylerinden daha düşüktür. Aralarındaki ortalama farkı 2,69'dur ve ($P < 0.05$) olduğu için anlamlıdır. Ailelerin ilgisiz tutumu benimseme düzeyleri Demokratik tutumu benimseme düzeylerinden daha düşüktür. Aralarındaki ortalama farkı 16,65'tir ve ($P < 0.05$) olduğu için anlamlıdır.

Ailelerin baskıcı-otoriter tutumu benimseme düzeyleri demokratik tutumu benimseme düzeylerinden daha düşüktür. Aralarındaki ortalama farkı 9,81'dir ve ($P < 0.05$) olduğu için anlamlıdır. Ailelerin ilgisiz tutumu benimseme düzeyleri Koruyucu tutumu benimseme düzeylerinden daha düşüktür. Aralarındaki ortalama farkı 9,53'tür ve ($P < 0.05$) olduğu için anlamlıdır. Ailelerin Demokratik tutumu benimseme düzeyleri Koruyucu tutumu benimseme düzeylerinden daha yüksektir. Aralarındaki ortalama farkı 7,12'dir ve ($P < 0.05$) olduğu için anlamlıdır. Bu sonuçlardan hareket ederek ebeveynlerin çocuk yetiştirmede demokratik anne baba tutumunu daha çok benimsedikleri ve özellikle ilgisiz ana baba tutumunu benimseme düzeyinin oldukça düşük olduğu söylenebilir.

Okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygularının gelişimine sahip oldukları anne-baba tutumlarının etkisi incelemek amacıyla yapılan korelasyon analizine ilişkin bulgular;

Tablo 5'te elde edilen verilere göre baskıcı-otoriter ana-baba tutumuyla çocukların özgüven duygularının gelişimi arasında anlamlı ve negatif yönde doğrusal bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Korelasyon katsayısı ($r = - 0,359$) olarak hesaplanmıştır. Buna göre baskıcı-otoriter tutum arttıkça çocukların özgüven gelişimlerinin azalacağı söylenebilir. Başka bir deyişle bu tutumun ana babalar tarafından benimsenmesinin çocukların özgüven duygusunun gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir.

İlgisiz-kayıtsız ana-baba tutumuyla çocukların özgüven duygularının gelişimi arasında anlamlı ve negatif yönde doğrusal bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Korelasyon katsayısı ($r = - 0,305$) olarak hesaplanmıştır. Buna göre ilgisiz-kayıtsız tutum arttıkça çocukların özgüven duygularının gelişiminin azalacağı söylenebilir. Başka bir deyişle bu tutumun ana babalar tarafından benimsenmesinin çocukların özgüven duygusunun gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir.

Koruyucu ana-baba tutumuyla çocukların özgüven duygularının gelişimi arasında anlamlı ve negatif yönde doğrusal bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Korelasyon katsayısı ($r = - 0,426$) olarak hesaplanmıştır. Buna göre koruyucu tutum arttıkça çocukların özgüven duygularının gelişiminin azalacağı söylenebilir. Yani buradan da aileler tarafından koruyucu tutumun benimsenmesinin özgüvenin gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir.

Konuyla ilgili yapılan bir araştırmada Geçtan, ebeveynlerin aşırı koruyuculuğun bireyin benlik imajını olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur (Geçtan, 1969).

Tablo 5'te elde edilen verilere göre demokratik ana-baba tutumuyla çocukların özgüven duygularının gelişimi arasında anlamlı ve pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Korelasyon katsayısı ($r = 0,627$) olarak hesaplanmıştır. Buna göre demokratik tutum arttıkça, çocukların özgüven duygularının gelişiminin artacağı söylenebilir. Demokratik tutumla özgüven arasında olumlu ve yüksek bir korelasyon vardır. Bu sonuçtan hareket ederek çocuk yetiştirmede demokratik ana-baba tutumunun benimsenmesinin çocukların özgüven duygusunun gelişimini olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Belirlenen bu dört ana-baba tutumu içerisinde demokratik tutum ile çocukların özgüven duygularının gelişimi arasında pozitif ve yüksek bir korelasyon bulunmuştur. Yani demokratik ana-baba tutumuna sahip ebeveynlerin çocuklarının özgüven duygularının gelişimi olumlu yönde olmaktadır. Buna karşın baskıcı tutum, ilgisiz tutum ve koruyucu tutum ile özgüven duygusunun gelişim arasında negatif bir korelasyon bulunmuştur. Yani bu tutumlar çocukta özgüven duygusunun gelişimini olumsuz yönde etkilemekte bir başka deyişle azaltmaktadır.

Araştırmada bu sonuçlara dayalı olarak, okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygularının gelişiminin daha yüksek olması için şu öneriler yapılabilir:

1. Uygulanan özgüven gözlem listesi sonucunda okul öncesi eğitim çağındaki 5-6 yaş grubu çocukların özgüven duygusunun gelişimi yönünden bireysel farklılıklar gösterdikleri tespit edilmiştir. Okul öncesi öğretmenler bu farklılıklar uygun beklentiler oluşturmalarıdır.

2. Öğrencilerin özgüven duygularının gelişimini desteklemek amacıyla, ailelere demokratik ana baba tutumunu benimsemeleri önerilir.

3. Baskıcı, koruyucu ve ilgisiz ana-baba tutumlarının çocukların özgüven duygularının gelişimini olumsuz yönde etkilediği düşünülerek, bu ana-baba tutumlarının sergilenmemesi önerilir.

4. Öğretmenler düşük özgüven duygusuna sahip olan çocuklara sınıf içinde yeteneklerini sergileme ve kendilerini ifade etme fırsatı vererek bu konudaki gelişimlerini desteklemelidirler.

5. Araştırma sonucunda baskıcı, koruyucu, ilgisiz ana-baba tutumunu sergileyen velilerle, öğretmenler tarafından görüşmeler yapılarak veliler bilgilendirilebilir ve sergiledikleri yanlış tutumların engellenmesi sağlanabilir.

6. Çocuğun ilk sosyal çevresi olan ailenin çocuğa karşı vermiş olduğu tepkilerin ne denli önemli ve etkili olduğu düşünülerek ailelerin bu doğrultuda davranışlarını şekillendirmeleri önerilir.

KAYNAKLAR

- Alpar, R. (1998). *İstatistik ve Spor Bilimleri*. Ankara:Bağırçan Yayınevi.
- Aral, N., A. Kandır ve M. Can Yaşar. (2003). *Okul Öncesi Eğitim*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Bell, J. (1993). *Doing Your Research Project*. Open University Press, Buckingham.
- Bilal, G. (1984). *Demokratik ve Otoriter Olarak Algılanan Ana - Baba Tutumlarının Çocukların Uyum Düzeylerine Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilir Ş. ve D. Dabanlı. (1981). *Ergenlik Çağındaki Sosyal Gelişimi. Aile Tutumları Etkisinin Araştırılması*. Aile Yazıları III. Birey, Kişilik ve Toplum. Ankara.
- Bostan, S. (1993) *14-16 Yaş Ergenlerinin Uyum Düzeylerinin ve Ana-Baba Tutumlarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Büyüköztürk, Ş. (2003). *Veri Analizi El Kitabı*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demiriz, S. (1997) *9 ve 12 Yaş Çocuklarının Benlik Kavramları İle Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ekşi, A. Çocuk,Genç,Ana Babalar, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1990.
- Gage, J., & Robson, D. (1984, October). *Patterns of achievement and self-concept among students in a tri-ethnic community*. Paper presented at the annual meeting of the Northern Rocky Mountain Educational Research Association.
- Geçtan, E. (1969). M.S.M. 1966-1967 Yılı Psikolojik Danışma Bölümü Çalışması ile İlgili Rapor. 1968 Yılı Öğrenci Hareketleri, Ankara,
- Güneysu, S. (1986) *Üniversite Gençlerinin Kendini Kabul Düzeyine Ana-Baba Tutumlarının Etkisi*. Yayımlanmamış doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi.
- Humphreys, T. (1998). Çocuk eğitiminin anahtarı: Özgüven. Çeviren: Tanju Anapa. İstanbul: Epsilon Yayınları.**
- İkizoğlu, M. (1993). *Demokratik ve Otoriter Ana-Baba Tutumlarının Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Üzerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi.

- Jourard, S. M. & R. M. Remy. (1955). Perceived Parental Attitudes the Self and Security. *Journal of Consulting Psychology*, 19, 364-366.
- Kalaycı, Ş.** (2006). **SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**, Ankara: Asil Yayıncılık.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 8. Basım, Ankara: Nobel Yayınları
- Kasatura, İ. (1998). *Kişilik ve Özgüven*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kılıççı, Y. (1981). *Üniversite Öğrencilerinin Kendilerini Kabullerini Etkileyen Değişkenler*. Hacettepe Üniversitesi yayınlanmamış Doçentlik Tezi.
- Kızıltan, G. (1984). *Üniversite Öğrencilerinin Kişisel ve Sosyal Uyum Düzeylerini Etkileyen Etmenler* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi.
- Korkmazlar, Ü. (1980). *Relationship Between Parental Child-Rearing Attitudes and Cognitive Styles of 5 to 6 Year-old Turkish Preschoolers*, unpublished master thesis, Boğaziçi University.
- Kuzgun, Y. (1973). Ana- Baba Tutumlarının Bireyin Kendini Gerçekleştirme Düzeyine Etkisi. *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 57-70.
- Mckay M. Ve Fanning P. (1998). *Özgüven Yaratılması ve Korunması*. Çeviren: Anita Tatlıer, İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Öğretir, A. D. (1999). *Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeyde Altı Yaş Çocuklarının Sosyal Oyun Davranışlarıyla Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Basılmamış master tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Onur, E. P. (1981). *Self-Esteem In Children and It's Antecedents*. Basılmamış yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi,
- Özbey, Ç. (2004). *Çocuk Sorunlarına Yapıcı Çözümler*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Pomplun, M. (1988). Retention: the earlier, the better? *Journal of Educational Research*, 81, 281-287.
- Smetana, J. G. (1988). Adolescents' and Parents' Conceptions of Parental Authority, *Child Development*, 59, 321-335.
- Tavcancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Torucu, B. K. (1990). *13-14 Yaşındaki Gençlerin Soyo-Ekonomik Düzeyi ve Ana-Baba Tutumlarındaki Farklılıkların Belirlenip Benlik Saygısına Etkisinin Araştırılıp Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Vaughn, B. E., J. H. Block and J. Block (1988). Parental agreement on Child Rearing During Early Childhood and the Psychological Characteristics of Adolescents, *Child Development*, 59, 1020-1033.
- Yavuzer, H. (1995). *Ana-Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- _____. (1996). *Çocuk ve Suç*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- _____. (1999). *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- _____. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yeşilyaprak, B. (1989). *Anne-Baba Tutumlarının Kişilik Gelişimi Üzerine Etkisine İlişkin Bir Araştırma*. İstanbul: Ya-Pa 6. Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri.

Extended English Abstract

The search was conducted in 3 schools in Aksaray. During the period of developing the questionnaire a wide literature scanning was done, after all an item pool consisting 75 items was formed by asking open-end questions to parents and individuals who are specialist on Guidance Psychology Centre. The questionnaire includes question groups to determine four different parental attitudes. Subtitles which are designed as parental attitudes are:

5. Authoritarian-Pressure Parental Attitude
6. Protective Parental Attitude
7. Apathetic Parental Attitude
8. Authoritative Parental Attitude

After a careful study, the item amount was increased to 60 so that each attitude could be formed with per 15 items. After that, Parental Attitude Questionnaire, which was 5 degree-Likert type and had 60 items, was presented to expert view. The points which items had from the expert view were evaluated via SPSS 7,5 Statistic Packet Program and 9 of the items which increased the validity of the questionnaire were changed then the search was re-presented to expert view. Criterion became ready after getting proofs related to the validity of 5 degree Parental Attitude Questionnaire. By getting necessary permissions, the questionnaire formed was applied in 8 classes to 160 parents whose pupils were 5-6 in schools determined in Aksaray. 130 of the questionnaire sheets came back and a hundred of them were taken to the evaluation. Carrying out the questionnaire, the items were degreed between 1-3 as Agree: 3, Partly Agree: 2, Disagree: 1. In order to put forth the proof of the validity of the questionnaire, Cronbach Alpha Interior Coherence Coefficient were calculated. Cronbach Alpha Interior Coherence Coefficient was found 0,75. Reliability Coefficient calculated with another reliability evaluation technique-Split-Half Technique was 0,81. These coefficients are in the degrees accepted good by the literature.

During the analyzing of the data Variance Analysis were used. Average differences between attitudes were established. 0,05 Importance level was imbibed at controlling importance of Averages difference. In order to measure the effect of parental attitudes on children's self-confidence developing Correlation Analysis was done and Pearson's Correlation Coefficiency was calculated. The findings from research were sum up below:

In the end of the Variance Analysis, significant differences between groups were established. At the questionnaire we applied, the level parents' democratic parental attitudes are higher than the other attitudes.

In the end of the Correlation Analysis, it is established that democratic parental attitude has a significant and positive effect on self-confidence developing of children (5-6) go to pre-school education institutions.

Also, it is established that other attitudes has significant and negative effect on self-confidence developing of children.

As a result of the questionnaire survey, the number of people who received the evaluation is 100. When we look at the mean differences of four determined parental attitudes within the group, the average of each group is different. In terms of the results obtained from the Anova table, p is the value of significance (0,000). ($P < 0.05$), there is a significant difference between the groups. The difference between the averages indicates that the survey results are meaningful and distinctive (Table 2-3).

We can see in Table 3 how different the attitudes of parents in adopting child rearing are. The parental attitudes we have practiced in our survey are higher than the levels of adopting the repressive-authoritarian attitude of the families than the level of adopting irrelevant attitude. The mean difference between them was 6.84 ($P < 0.05$). The level of adoption of repressive-authoritarian attitudes by the family is lower than the level of adopting protective attitude. The mean difference between them was 2.69 ($P < 0.05$). The level of adoption of indifferent attitudes by parents is lower than the level of adopting democratic attitude. The mean difference between them was 16.65 ($P < 0.05$).

The level of adoption of repressive-authoritarian attitudes by the family is lower than the level of adopting democratic attitude. The mean difference between them was 9,81 ($P < 0.05$). The levels of adoption of indifferent attitudes by parents are lower than the levels of adopting conservative attitudes. The mean difference between them was 9.53 ($P < 0.05$). The level of adoption of democratic attitudes by their families is higher than the level of adoption of conservative attitudes. The mean difference between them was 7.12 ($P < 0.05$). Based on these results, it can be said that the level of adoption of the democratic parental attitude by the parents is very low and the adoption of the unrelated parental attitude is rather low.

Findings of correlation analysis to investigate the effect of parental attitudes on the development of self-esteem of children in pre-school education;

According to the results obtained in Table 5, it is understood that there is a linear relationship between positive and authoritarian parents' attitude towards the development of children's self-esteem in the meaningful and negative direction. The correlation coefficient ($r = - 0.359$) was calculated. According to this, it can be said that as the repressive-authoritarian attitude increases, children's self-confidence development decreases. In other words, it can be said that adoption of this attitude by the parents will affect the development of children's self-esteem negatively.

It is understood that there is a linear relationship between the development of children's self-esteem and the negative and unfavorable parent-child attitude. Correlation coefficient is calculated as $r = - 0.305$. Accordingly, it can be said that the development of children's self-esteem decreases as the indifferent-indifferent attitude increases. In other words, it can be said that adoption of this attitude by the parents will affect the development of children's self-esteem negatively.

It is understood that there is a linear relationship between protective parental attitude and the development of children's self-esteem in the meaningful and negative direction. The correlation coefficient ($r = - 0.426$) was calculated. Accordingly, it can be said that as the protective attitude increases, the development of children's self-esteem will decrease. In other words, it can be said that the adoption of protective attitude by the families will affect the development of self-confidence negatively.

In a research on the subject, Past reveals that parental overprotection affects an individual's self-image negatively (Past, 1969).

According to the results obtained in Table 5, it is understood that there is a linear relationship between the democratic parental attitude and the development of children's self-esteem sentences in a meaningful and positive direction. Correlation coefficient was calculated as $r = 0.627$. Accordingly, it can be said that as the democratic attitude increases, the development of children's self-esteem will increase. There is a positive and high correlation between democratic attitude and self-confidence. From this result it can be said that the adoption of democratic parents' attitude towards child rearing affects the development of children's self-esteem positively.

Positive and high correlation was found between the democratic attitude and the development of children's self-esteem among these four parental attitudes determined. In other words, the development of children's self-esteem of parents of democratic parental attitudes is positive. However, there was a negative correlation between repressive attitude, irrelevant attitude and protective attitude and self-esteem. In other words, these attitudes reduce the development of self-esteem in children negatively or in other words.

Based on these results in the research, the following suggestions can be made so that the development of self-esteem of children in pre-school education is higher:

1. As a result of the self-confidence observation list, it was determined that the children in the age group of 5-6 years in pre-school education showed individual differences due to the development of self-esteem. Preschool teachers should create appropriate expectations of these differences.
2. To support the development of pupils' self-confidence, parents are encouraged to adopt a democratic parental position.
3. It is recommended that these parental attitudes are not displayed in the view that repressive, protective, and unrelated parental attitudes are adversely affecting the development of children's self-esteem.